

## Republika e Shqipërise (Republika Albanii)



Powierzchnia: 28 748 km<sup>2</sup>

Liczba ludności (2009): 3 639 453

Prezydent (od 2012, kadencja: 5 lat): Bujar Faik Nishani (Partia Demokratyczna Albanii)

Premier (od 2013, kadencja parlamentu: 4 lata): Edi Rama (Socjalistyczna Partia Albanii)

Partia	Poglądy	Geneza	Ludzie	Wyniki wyborów: liczba mandatów (% głosów)
Republikańska Partia Albanii ( <b>PRSh</b> ) - Partia Republikane ë Shqipërisë	-reformy rynkowe (zwrot ziemi do 60 ha na rodzinę, prywatyzacja) - walka z korupcją - Albania etniczna, przyłączenie Czamerii - nacjonalistyczna, antygrecka - integracja z UE	wyrosta z opozycji antykomunistycznej o ideologii konserwatywnej; powstała w 1991 2001 - część koalicji BF	<b>Skendar Hoti</b> <b>Sabri Godo</b> <b>Fatmir Mediu</b>	•1992 - 1 •1996 - 3 •1997 - 1 (0,65%) •2001 - 5 •2005 - 11 (20,1%) •2009 - 1 (2,11%) •2013 - 3 (3.06%)
Partia Narodowego Frontu Albańskiego ( <b>PBK</b> ) – Partia Balli Kombëtar Shqiptar	- ustanowienie etnicznej Albanii, opierają się na programie z 1943 - prywatyzacja, ale nie według projektu PRSh - prawa dla powracających emigrantów, powrót Czamów - na czele Cerkwi powinni stać Albańczycy, nie Grecy	- istniała od zawsze, tj. od 1943 - nacjonalistyczna partia sformułowana podczas II WŚ do walki z włoskimi faszystami i komunistami; odtworzona w 1991, 2001 - część BF	<b>Sheptim Rroqi</b> <b>Hysen Selfo</b> <b>Abaz Ermeni</b>	•1996 - 2 •1997 - 3 (1,94%) •2001 - 4 •2005 - 18 2009 - 0,34 %

Ruch Legalność ( <b>PLL</b> ) - Partia Lëvizja e Legalitetit	- monarchiści, powrót księcia Leka I Zogu - centryści, raczej nie składają postulatów innych niż wprowadzenie monarchii	Istnieje od 1924 roku	<b>Eqerem Spahia</b> <b>Guri Durollari</b>	•1997 – 2 •2001 – 5 •2009 – 0 (0,71%) •2013- 0 (0,35%)
Demokratyczna Partia Albanii ( <b>PDSH</b> ) - Partia Demokratike e Shqipërisë	- prawicowa, konserwatywna - przeciwna zmianom granic siłą - za stabilnością Macedonii, ale za prawami Albańczyków w Macedonii	koalicja komunistycznych reformistów, dawnych więźniów politycznych i dzieci bezpieki 2001 - kierowała koalicją Unia dla Zwycięstwa (BF)	<b>Sali Berisha</b> <b>Aleksander</b> <b>Meksi</b> <b>Eduard Selami</b> <b>Genc Pollo</b> <b>Gramoz Pashko</b> <b>Tritan Shehu</b> <b>Timor Dosti</b>	•1991 - 75 (Zgromadzenie Ludowe) •1992 - 92 •1996 –122 •1997 – 28 (25, 7%) •2001 – 32 (37,1%) •2005 – 56 •2009 – 68 (40,18%) •2013- 50 (30,63%)
Nowa Partia Demokratyczna ( <b>PDR</b> ) - Partia Demokrate e Re		utworzona w 2000 przez Genca Pollo, który wystąpił z PDSH	<b>Genc Pollo</b>	•2001 – 6 (5,1%) •2005 – 4 •2013- 0 (0,06%)
Partia Prawicy Demokratycznej ( <b>PDD</b> ) - Partia e Djathe Demokratike	- antykomunistyczna i nacionalistyczna - popiera Albanie w granicach etnicznych	- powstała w 1994 - grupa Kallakuli (Enver Koloski, Rushi) była prawym skrzydłem PDSH	<b>Petrit Kalakulla</b> <b>Nikoli Nikolla</b> <b>Arianit</b> <b>Kokobobo</b>	
Partia Sojuszu Demokratycznego ( <b>PAD</b> ) - Partia Aleanca Demokratike	- liberalizm gospodarczy (prywatyzacja, decentralizacja) - szybka integracja z UE za pośrednictwem Grecji i Włoch -żądadą niepodległości Kosowa, ale nie atakują Macedonii i Grecji.	-reformistyczna inteligencja partyjna -założona w 1992 przez Gramoza Pashko z grupą byłych członków (PDSH) – obawiali się radyzacji polityki prawy skrzydła partii przez byłych więźniów politycznych	<b>Neritan Ceka</b> <b>Gramoz Pashko</b> <b>Arben Imami</b> <b>Preç Zogaj</b>	•1997 - 2 (1,29%) •2001 - 3 (2,14%) •2005 - 3 •2009 – 0 (0,31%)
Partia Sprawiedliwości i Integracji - (Partia për Drejtësi dhe Integrim, <b>PDI</b> )	- centroprawicowa -podtrzymywanie roszczeń wobec państwa greckiego, od którego Czamerii	Utworzona w 2005, skupia w swoich szeregach Albańczyków, pochodzących z Czamerii	<b>Tahir Muhedini</b> Kryetar Partisë (przewodniczący Partii)	•2009-1 (0,95%) •2013- 4 (2,61%)

	domagają się odszkodowania za znacjonalizowany majątek. W realizacji tych planów partia współpracuje z najliczniejszą organizacją reprezentującą Czamów - Patriotycznym Stowarzyszeniem Czamerii ( Shoqata Patriotike Çamëria).	- od lutego 2011 połączyła się z Partią Sprawiedliwości i Jedności		
Partia Zjednoczenie na rzecz Praw Człowieka ( <b>PBDN</b> ) – Partia Bashkimi për të Drejtat e Njeriut	-reprezentuje mniejszość grecką (po likwidacji Omonia), współpracuje z Atenami - poglądy liberalno-centrowe - likwidacja konfliktów narodowościowych, reprezentowanie wszystkich mniejszości narodowych	partia mniejszości narodowych, głównie greckiej; utworzona w 1992	<b>Vangiel Dule</b> <b>Vasil Melo</b> <b>Vasilis Bolanos</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>•1991- 5</li> <li>•1992 - 2</li> <li>•1996 - 3</li> <li>•1997 - 4 (2,58%)</li> <li>•2001 - 3 (2,14%)</li> <li>•2005 – 2 (4,1%)</li> <li>•2009 – 1 (1,19%)</li> <li>•2013- 1 (0,85%)</li> </ul>
Socjaldemokratyczna Partia Albanii ( <b>PSdSh</b> ) - Partia Socialdemokrate e Shqipërisë	- państwo socjalne (reformy rynkowe + hasła socjalne) - przeciwni zupełnej prywatyzacji - dobre stosunki z Grecją	komunistyczni reformiści powstała w 1991 1997 - z PSSh stworzyła koalicję rządową	<b>Skënder Gjinushi</b> <b>Paskal Milo</b> <b>Haxhi Aliko</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>•1992 -7</li> <li>•1996 – 0</li> <li>•1997 -9</li> <li>•2001 - 4 (2,86%)</li> <li>•2005 - 7</li> <li>•2009 – 0 (1,76%)</li> <li>•2013- 0 (0,59%)</li> </ul>
Unia Liberalno-Demokratyczna ( <b>BLD</b> ) - Bashkimi Liberal Demokrat		Powstała po rozłamie PSdSh, początkowo - Unia Socjaldemokratyczna, w 2001 - część koalicji BF	<b>Arian Starova</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>•2001 – (mniej niż 1%)</li> <li>•2005 – 1</li> <li>2009 – 0,33 %</li> <li>•2013- 0 (0,16%)</li> </ul>
Partia Demokracji Socjalnej Albanii ( <b>PDSSH</b> ) - Partia Demokracia Sociale e Shqipërise		Odłączyła się od Partii Socjaldemokratycznej (PSdSh).	<b>Paskal Milo</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>•2005 – 2</li> <li>•2009 – 0 (0,68%)</li> <li>•2013- 0 (0,69%)</li> </ul>

Socjalistyczny Ruch Integracji ( <b>LSI</b> ) - Lëvizja Socialiste për Integrim		- założona w 2004 przez Ilirę Metę po jego odejściu z PSSh	<b>Ilir Meta</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>•2005 - 5</li> <li>•2009 – 4 (4,85%)</li> <li>•2013- 16 (10,46%)</li> </ul>
Partia Socjalistyczna Albanii ( <b>PSSH</b> ) - Partia Socialiste e Shqipërisë	- socjaldemokratyczna - nie jest ideowym monolitem - każdy region ma swoich faworytów z różnymi pomysłami na rządzenie; najsilniejszy elektorat na prowincji	- sukcesorka Albańskiej Komunistycznej Partii Pracy (PPSH) - twardogłowi komuniści	<b>Edi Rama</b> <b>Fatos Nano</b> <b>Gramoz Ruçi</b> <b>Servet Pellumbi</b> <b>Pandeli Majko</b> <b>Ilir Meta</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>•1991 - 169 (Zgromadzenie Ludowe)</li> <li>•1992 - 38</li> <li>•1996 - 10</li> <li>•1997 -101 (52,8%)</li> <li>•2001 - 73 (42 %)</li> <li>•2005 - 42</li> <li>2009 – 65 (40,85%)</li> <li>•2013- 65 (41,36%)</li> </ul>
Chrześcijańsko-Demokratyczna Partia Albanii - Partia Demokristiane e Shqipërisë ( <b>PDKSh</b> )	- centroprawicowa	1991 – utworzenie partii. 2007- rozłam → powstanie Ruchu Chrześcijańsko-Demokratycznego z Nikolle Lesi	<b>Nard Ndoka</b> <b>Zef Bushati</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>•1996 – (1,3%)</li> <li>•1997 – 1 (1%)</li> <li>•2001 – (1%)</li> <li>•2005 – 2 (3,4%)</li> <li>•2009 – 0 (0,88%)</li> <li>•2013- 1 (0,46%)</li> </ul>
Agrarna Partia Ekologiczna ( <b>PAA</b> ) - Partia Agrare Ambientaliste	- reformatorzy - wolny rynek	Powstała w 1991, do 2003 – Agrarna Partia Albanii (Partia Agrare e Shqipërisë) W 2005 wystąpiła razem z PSSh	<b>Lufter Xhuveli</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>•1997 – 1 (0,65%)</li> <li>•2001 - 2 (1,43%)</li> <li>•2005 – 4 (6,5%)</li> <li>2009- 0,88 %</li> <li>•2013- 0 (0,15%)</li> </ul>
<b>G99</b> (alb. <i>Grupim 99</i> )	-lewicowa -wolny rynek, ale nie odmawiają kontroli państwa w niektórych sektorach -przeciwko wszystkim konserwatywnym ideom - przedstawia się jako grupa młodych ludzi, nie posiadających sztywnego programu politycznego - za cel stawiają sobie przede wszystkim dokonanie zmiany na scenie politycznej poprzez	Powstała w 2008, założona przez aktywistów Ruchu Mjaft – Dość (największa pozapaństwowa organizacja w Albanii).Staje się coraz bardziej popularna,bo 50% populacji Albanii jest młodzi		<ul style="list-style-type: none"> <li>•2009- 0,86%</li> <li>•2013- 0 (0,17%)</li> </ul>

	odsunięcie od władzy polityków działających na niej „od zawsze”			
Partia Macedońska (Македонска Алијанса за Европска Интеграција)	- reprezentuje mniejszość macedońską w Albanii	Utworzona w 2005 roku, funkcjonuje na obrzeżach sceny politycznej, z trudem zdobywając głosy nawet w wyborach lokalnych	Edmond Temelko	•2013- 0 (0,07%)
Ruch na Rzecz Solidarności	- socjaliści - program podobny do PSSch - miała odebrać elektorat PSSch	Powstała w 2007 roku z inicjatywy Fatos Nano po konflikcie z Edim Ramą w PSSch	Fatos Nano	
Komuniści	W Albanii działa kilka partii komunistycznych, m.in. Partia e Komunistëve të Bashkuar të Shqipërisë, Partia Komuniste e Shqipërisë, Partia Komuniste e Rindertuar			•2013- 0 (0,05%)
Posłowie Bezpartyjni				•1997 - 3 •2001 - 2 •2005 - 1 •2009 – 0 (0,05%)

Wybory parlamentarne:

1991: 31 marca, 7 kwietnia , 14 kwietnia;

1992: 22 kwietnia, 29 kwietnia;

1996: 26 maja, 2 czerwca, 16 czerwca;

1997: 29 czerwca, 6 lipca;

2001: 24 czerwca, 8 lipca, 22 lipca;

2005: 3 lipca.

2009: 28 czerwca

2013: 23 czerwca

Rządy:

Premier	Przynależność partyjna premiera	Okres sprawowania władzy	Skład rządu
Adil Çarçani (I)	PPSh	18.01.1982 – 19.02.1987	PPSh
Adil Çarçani (II)	PPSh	19.02.1987 – 22.02.1991	PPSh
Fatos Nano (I)	PPSh	22.02.1991 – 12.05.1991	PPSh
Fatos Nano (II)	PPSh	12.05.1991 – 05.06.1991	PPSh
Ylli Bufi	PPSh / PSSh	05.06.1991 – 11.12.1991	PPSh / PSSh + PDSH + PSdSh + PRSh + PASH
Vilson Ahmeti	n/p	11.12.1991 – 13.04.1992	n/p
Aleksandër Meksi (I)	PDSH	13.04.1992 – 14.12.1994	PDSH + PRSh + PSdSh
Aleksandër Meksi (II)	PDSH	04.12.1994 – 11.07.1996	PDSH + PSdSh
Aleksandër Meksi (III)	PDSH	11.07.1996 – 11.03.1997	PDSH + PRSh + PBSH + PDK
Bashkim Fino	PSSH	11.03.1997 – 24.07.1997	PSSH + PDSH + PBSH + PLL + PDKSh + PSdSh + PRSh + PBDN *
Fatos Nano (III)	PSSH	24.07.1997 – 02.10.1998	PSSH + PSdSh + PAD + PBDN + PASH
Pandeli Majko (I)	PSSH	02.10.1998 – 29.10.1999	PSSH + PSdSh + PAD + PBDN + PASH
Ilir Meta (I)	PSSH	29.10.1999 – 12.09.2001	PSSH + PSdSh + PAD + PBDN + PASH
Ilir Meta (II)	PSSH	12.09.2001 – 22.02.2002	PSSH + PSdSh + PAD + PBDN + PASH
Pandeli Majko (II)	PSSH	22.02.2002 – 13.07.2002	PSSH + PSdSh + PBDN + PASH
Fatos Nano (IV)	PSSH	13.07.2002 – 11.09.2005	PSSH + PSdSh + PBDN + PASH/PAA
Sali Berisha	PDSH	11.09.2005 -	PDSH + PRSh + PBDN + PAA + PDR + PDKSh+ PDI+LSI **
Sali Berisha	PDSH	28.06.2009-2013	PDsh+PRSh+PDI+LSI
Edi Rama	PSSH	15.09.2013 – do dziś	PSSH+LSI+PKDSh+PBDNJ

\* Rząd jedności narodowej

\*\* PDK dołączyła 20.03.2007

PASH (Partia Agrare e Shqipërisë) – poprzednia nazwa PAA (Partia Agrare Ambientaliste e Shqipërisë)

**Koalicje:**

**2013 - Sojusz na rzecz Europejskiej Albanii (Aleanca per Shqiperine Europiane)**

- ✦ Albanii Partia Socjalistyczna (PSSh)
- ✦ Socjalistyczny Ruch Integracji (LSI)
- ✦ Chrześcijańsko-Demokratyczna Partia Albanii (PKDSh)
- ✦ Partia Zjednoczenie na rzecz Praw Człowieka (PBDNJ)

**2009- Sojusz dla Zmiany (Aleanca për Ndryshim) i Sojusz Socjalistyczny na rzecz Integracji (Aleanca Socialiste për Integrim)**

- ✦ Demokratyczna Partia Albanii (PDSh)
- ✦ Republikańska Partia Albanii (PRSh)
- ✦ Partia Sprawiedliwości i Integracji (PDI)
- ✦ Socjalistyczny Ruch Integracji (LSI)

**2005 - Sojusz Wolności, Sprawiedliwości i Dobrobytu (Aleanca për Liri, Drejtësi dhe Mirëqenie) – ALDM**

- ✦ Front Narodowy - PBK
- ✦ Partia Republikańska Albanii - PRSh
- ✦ Nowa Partia Demokratyczna - PDR
- ✦ Partia Chrześcijańsko-Demokratyczna Albanii - PDKSh
- ✦ Unia Liberalno- Demokratyczna - BLD
- ✦ Partia Front Narodowy Demokratyczny - PBKD
- ✦ Partia Albańskiej Unii Demokratycznej – PBDSH
- ✦ Ruch Liberalizacji Praw Człowieka – LDLN

**2001 – Unia dla Zwycięstwa (Bashkimi për Fitoren) - BFDemokratyczna Partia Albanii (PDSh)**

- ✦ Unia Liberalno- Demokratyczna (BLD)
- ✦ Ruch Legalność (PLL)
- ✦ Partia Narodowego Frontu Albańskiego (PBK)
- ✦ Republikańska Partia Albanii (PRSh)

**Prezydenci Albanii**

1. Ramiz Alia (30 kwietnia 1991 – 3 kwietnia 1992)

2. Sali Berisha (9 kwietnia 1992 – 24 lipca 1997)
3. Rexhep Mejdani (24 lipca 1997 – 24 lipca 2002)
4. Alfred Moisiu (24 lipca 2002 – 23 lipca 2007)
5. Bami Topi (od 23 lipca 2007)
6. Bujar Nishani (11 czerwca 2012)



Rezultaty wyborów do jednoizbowego parlamentu Albanii (1991, 1992, 1996, 1997, 2001, 2005, 2009, 2013)

Partia polityczna	1991		1992		1996		1997		2001		2005		2009		2013	
	%	Liczba mandatów	%	LM	%	LM	%	LM	%	LM	%	LM	%	LM	%	LM
PSSh	67,9	169	27,1	38	7,14	10	65,2	101	41,5	73	8,89	42	40,85	65 <sup>4</sup>	41,36	65 <sup>7</sup>
PDSH	30,1	75	65,7	92	87,1	122	18,1	28	36,9	32 <sup>1</sup>	7,67	56	40,18	68 <sup>3</sup>	30,63	50 <sup>8</sup>
PLL	-	-	-	-	-	-	1,29	2		4 <sup>1</sup>	-	-	0,71	0 <sup>3</sup>		
PBK	-	-	-	-	1,43	2	1,94	3		4 <sup>1</sup>	33,46	0 <sup>2</sup>	0,34	0 <sup>3</sup>		
PRSh	-	-	0,71	1	2,14	3	0,65	1		5 <sup>1</sup>		11 <sup>2</sup>	2,11	1 <sup>3</sup>	3,02	3 <sup>8</sup>
BLD	-	-	-	-	-	-	0,65	1		1 <sup>1</sup>		1 <sup>2</sup>	0,33	0 <sup>3</sup>		
PDR	-	-	-	-	-	-	-	-	5,1	6		4 <sup>2</sup>	-	-		
PSdSh	-	-	5	7	-	-	5,81	9	3,7	4	12,74	7	1,76	0 <sup>4</sup>		
PBDN	2,01	5	1,43	2	2,14	3	2,58	4	2,6	3	4,13	2	1,19	1 <sup>4</sup>	0,85	1 <sup>7</sup>
PAA	-	-	-	-	-	-	0,65	1	2,6	3	6,56	4	0,88	0 <sup>3</sup>		
PAD	-	-	-	-	-	-	1,29	2	2,6	3	4,76	3	0,31	0		
PDKSh	-	-	-	-	-	-	-	-	1,0	0	W ramach ALD M	2 <sup>2</sup>	0,88	0 <sup>6</sup>	0,46	1 <sup>7</sup>
LSI	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8,4	5	4,84	4 <sup>5</sup>	10,46	16 <sup>7</sup>
PDSSh	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4,25	2	0,68	0 <sup>4</sup>		
PDI	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,95	1 <sup>3</sup>	2,61	4 <sup>8</sup>
G99	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,86	0 <sup>4</sup>		
Bezpartyjni	-	-	-	-	-	-	-	3	-	2	-	1	-	-		
<b>Razem</b>	100	249	100	140	100	140	100	140	100	140	100	140	100	140	100	140

Bloki i koalicje:

1. Unia dla Zwycięstwa – łącznie 36,8 proc.
2. ALDM – łącznie 33,46 proc.
3. Sojusz dla Zmiany (Aleanca për Ndryshim) – łącznie 46,92 proc. i 70 miejsc. ApN skupiał w sumie 16 partii
4. Zjednoczenie na rzecz Zmian (Bashkimi për Ndryshim) – łącznie 45,34 proc. i 66 miejsc. BpN skupiało łącznie 5 partii
5. Sojusz Socjalistyczny na rzecz Integracji (Aleanca Socialiste për ltegrim) – łącznie 5,56 proc. i 4 miejsca. ASpl skupiał 6 partii
6. Słup Wolności (Poli i Lerisë) - blok sześciu partii, łącznie uzyskał 1,82 proc. Żadne ugrupowanie nie wprowadziło posła do parlamentu
7. Sojusz na rzecz Europejskiej Albanii – łącznie 57,63% (83 miejsca)
8. Sojusz na rzecz Zatrudnienia, Dobrobytu i Integracji – łącznie 39,46% (57 miejsc)

#### Wybory parlamentarne 03.07.2005

Partia	Liczba głosów LK	%	Mandaty		
			Okręgi wyborcze	LK	Razem
Partia Demokratyczna Albanii - PDSH	104 796	7,67	56	0	56
Partia Socjalistyczna Albanii - PSSH	121 412	8,89	42	0	42
ALDM- Front Narodowy - PBK	457 143	33,46	0	18	18
ALDM- Partia Republikańska Albanii - PRSH			-	11	11
ALDM- Nowa Partia Demokratyczna - PDR			-	4	4
ALDM- Partia Chrześcijańsko-Demokratyczna Albanii - PDKSH			-	2	2
ALDM- Unia Liberalno- Demokratyczna - BLD			-	1	1
Socjaldemokratyczna Partia Albanii - PSdSH	174 103	12,74	0	7	7
Socjalistyczny Ruch Integracji - LSI	114 798	8,40	1	4	5
Agrarna Partia Ekologiczna - PAA	89 635	6,56	-	4	4
Partia Sojuszu Demokratycznego – PAD	65 093	4,76	-	3	3
Partia Demokracji Socjalnej Albanii – PDSSH	57 998	4,25	-	2	2

Partia Zjednoczenie na rzecz Praw Człowieka - PBDN	56 403	4,13	-	2	2
Bezpartyjni			1		1
<b>Razem</b>	1 366 226	100,0	100	40	140

LK – lista krajowa

ALDM - Sojusz Wolności, Sprawiedliwości i Dobrobytu

### Wybory parlamentarne 28.06.2009

Partie		Liczba głosów	%	Mandaty
Partia Demokratyczna Albanii - PDSH ( <i>Partia Demokratike e Shqipërisë</i> )	PD	610463	40.18	68
Partia Republikańska Albanii - PRSh ( <i>Partia Republikane e Shqipërisë</i> )	PR	31990	2.11	1
Partia Sprawiedliwości i Integracji- PDI ( <i>Partia për Drejtësi dhe Integrim</i> )	PDI	14477	0.95	1
Partia Agrarna (Ochrony) Środowiska - PAA ( <i>Partia Agrare Ambientaliste</i> )	PAA	13296	0.88	0
Partia Ruchu Legalności – PLL ( <i>Partia Lëvizja e Legalitetit</i> )	PLL	10711	0.71	0
<b>Razem: Sojusz dla Zmiany (<i>Aleanca për Ndryshim</i>)</b>		712745	46,92	70

Partia Socjalistyczne Albanii - PSSh ( <i>Partia Socialiste e Shqipërisë</i> )	PS	620586	40.85	65
Socjaldemokratyczna Partia Albanii - PSdSh ( <i>Partia Socialdemokrate e Shqipërisë</i> )	PSD	26700	1.76	0
Partia Unii na rzecz Praw Człowieka - PBDN ( <i>Partia Bashkimi për të Drejtat e Njeriut</i> )	PBDNJ	18078	1.19	1
G99 ( <i>Grupim 99</i> )	G99	12989	0.86	0
Socjaldemokratyczna Partia Albanii - PSdSh ( <i>Partia Demokracia Sociale e Shqipërisë</i> )	PDS	10365	0.68	0
<b>Razem: Zjednoczenie na rzecz zmian</b> ( <i>Bashkimi për Ndryshim</i> )		688748	45,34	66
Socjalistyczny Ruch Integracji - LSI ( <i>Lëvizja Socialiste për Integrim</i> )	LSI	73678	4.85	4
Prawdziwa Partia Socjalistyczna'91 ( <i>Partia Socialiste e Vërtetë '91</i> )	PSV '91	6548	0.43	0
Ruch na Rzecz Praw Człowieka i Wolności ( <i>Lëvizja për të Drejtat dhe Liritë e Njeriut</i> )	LDLNj	2931	0.19	0
Partia Zielona ( <i>Partia e Gjelbër</i> )	PGj	437	0.03	0

Partia Obrony Praw Emigrantów ( <i>Parti për Mbrojtjen e të Drejtave të Emigrantëve</i> )	PMDE	376	0.02	0
<b>Razem: Sojusz Socjalistyczny na Rzecz Inegracji</b> ( <i>Aleanca Socialiste për Integrim</i> )		84407	5,56	4
Partia Chrześcijańsko-Demokratyczna Albanii - PDKSh ( <i>Partia Demokristiane e Shqipërisë</i> )	PDK	13308	0.88	0
Ruch na Rzecz Narodowego Rozwoju ( <i>Lëvizja për Zhvillim Kombëtar</i> )	LZhK	10753	0.71	0
<b>Razem: Słup Wolności</b> ( <i>Poli i Lirisë</i> )		27655	1,82	0
Bezpartyjni ( <i>Pavarur</i> )	PAVARUR	756	0.05	0
<b>Razem</b>		1519176	100.00	140

Komitet Wyborczy	Liczba oddanych głosów	Liczba Mandatów
<b>Demokratyczna Partia Albanii</b>	610 463	68

<b>Socjalistyczna Partia Albanii</b>	620 586	65	
<b>Socjalistyczny Ruch Integracji</b>	73 678	4	
<b>Republikańska Partia Albanii</b>	31 990	1	
<b>Partia Unii na rzecz Praw Człowieka</b>	18 078	1	
<b>Partia Sprawiedliwości i Integracji</b>	14 477	1	
	<b>Razem</b>	1 519 176	140

#### **Partia Republikańska Albanii (Partia Republikane e Shqipërisë) – PRSh**

- prawicowa, konserwatywna, narodowa

10.01.1991 - powstanie

2001 – członek Unii Zwycięstwa (BF)

2005 – 11 mandatów (3. największa siła w parlamencie) – w rządzie z PDSH

#### **Fatmir Mediu (ur. 1967 w Durrës)**

- studiował geologię, inżynierię naftową

1991 – 1992 – przewodniczący Partii Republikańskiej w Fier

1992 – 1997 – wiceprzewodniczący PRSh

1997 – przewodniczący PRSh

**Sabri Godo (ur. 1929 w Delvinë)**

01.1991 – założył PRSh

1991 – 1997 – przewodniczący PRSh

**Partia Narodowego Frontu Albańskiego (Partia Balli Kombëtar Shqiptar) - PBK**

1943 – powstanie Balli Kombëtar w Albanii pod okupacją włoską (założyciel Midhat Frashëri, syn Abdyla, pisarz, publicysta, polityk, zm. 1949 w Nowym Jorku)

- partia przetrwała na emigracji

17.09.1993 – odnowiona w Albanii; zamknięta dla członków partii komunistycznej.

- najważniejsza jest kwestia narodowa i ustanowienie jednej etnicznej Albanii

- opierają się na programie z 1943 roku i są dość oddaleni od rzeczywistości

- od początku byli za zwrotem ziemi byłym właścicielom, prywatyzacją kuponową z pierwszeństwem dla byłych więźniów politycznych, likwidacją własności państwa, równymi prawami dla powracających z zagranicy Albańczyków jak dla obywateli.

- uważają, że Albańczycy powinni kierować Cerkwią, nie należy mianować głową Cerkwi Greka, ale kształcić tylko albańskich kapłanów.

- żądają powrotu umów, zwrotu ich majątków, praw narodowych, referendum nad samookreśleniem - czy chcą, czy nie chcą pozostać z Grekami.

**Abas Ermenji (ur. 1913 w Skrapari, pd. Albania, zm. 2003)**

- polityk, historyk, pisarz

1934-38 – studiował literaturę historyczną na Sorbonie

- jeden z założycieli i przywódców Balli Kombëtar

- po przejęciu władzy przez komunistów wyjechał do Paryża, gdzie stał na czele Komitetu Narodowego Demokratycznego „Wolna Albania” (Komitetin Kombëtar Demokrat "Shqipëria e Lirë")

1991 – odtworzył partię Balli Kombëtar w Albanii

1994 – wybrany na przewodniczącego

**Hysen Selfo** – faktyczny przywódca Frontu Narodowego do 1998, kiedy założył partię Balli Kombëtar Demokrat, która nigdy nie wprowadziła żadnego posła do parlamentu.

W 2005 r. Kongres Balli Kombëtar Shqiptar odrzucił propozycję połączenia obu partii.

### **Ruch Legalność (Partia Lëvizja e Legalitetit) - PLL**

- lider: Eqerem Spahia
- Guri Durollari
- wiceprzewodniczący: Luka Alvami, Ahmed Kalxini, Ramiz Mena
- 50 tys. Członków (sierpień 1994)
- 2001 – członek Unii dla Zwycięstwa (BF)

- referendum nad formą rządów - monarchia czy republika (parlamentarna lub prezydencka),
- kandydat na króla – Leka I Zogu (ur. 1939, syn Zogu I z dynastii Zogu)
- zwrot majątków
- Albania w granicach etnicznych - nie uznają aktualnych granic Albanii i chcą je zmienić drogą pokojową, ale jeśli to okaże się niemożliwe - "będziemy walczyć" (Durollari).

### **Eqerem Spahia (ur. 1960)**

1998 – aresztowany za “organizowanie zbrojnego powstania i udział w nim”, kiedy uzbrojona demonstracja usiłowała obalić rząd Nano i oddać władzę księciu Lece I

### **Guri Durollari**

- były przewodniczący Ruchu Legalizmu
- adwokat, mimo 40 lat spędzonych w USA nie nauczył się płynnie mówić po angielsku; na zadawane mu pytania boi się powiedzieć za dużo, a jak odpowiada, to niezbyt rozsądnie

### **Demokratyczna Partia Albanii – PDSh**

- centroprawicowa, konserwatywna
- członek – obserwator Europejskiej Partii Ludowej (EPP) i członek Międzynarodówki Chadeckiej
- 1990 – założyciele: Gramoz Pashko, Azem Hajdari, Sali Berisha – pierwsza partia opozycyjna
- 1992 – wygrana w wyborach parlamentarnych pod przywództwem Berishy i Aleksandra Meksi – rządzi do 1997 (zamieszki, upadek piramid finansowych), kiedy władzę przejęli socjaliści
- 2001 – w koalicji Unia Zwycięstwa (BF) – 37,1%, 46 mandatów
- Lipiec 2005 – 56 mandatów (koalicjanci – 18), dołączyła PAA (4) i PBDNJ (2) → razem 79 mandatów – premier Sali Berisha



1992 - grupa Neritana Ceku i Gramoza Pashko była przeciwko grupie więźniów politycznych, ponieważ bali się, że będzie ona radykalizować politykę prawego skrzydła partii. Pashko atakował Dostiego i Lekę Toto. Według Ceku odeszli oni z PD, ponieważ chcieli demokracji, byli przeciwni osobistej władzy Berishy i idei budowy demokracji od góry, przeciwni identyfikacji partii z państwem (to samo oskarżenie wysuwała prawica, wroga PAD).

### **Sali Berisha (ur. 1944 w Vicol, k. Tropojë)**

- pochodził z północnego klanu, jego ojciec był funkcjonariuszem policji w Szkodrze, studia medyczne ukończył w 1967, pracował jako lekarz w Klinice Kardiologicznej w Tiranie i wykładał na Uniwersytecie, specjalizował się w kardiologii we Francji (1978), był członkiem Europejskiego Komitetu Badań Medycznych z centralą w Kopenhadze (od 1986), doktorem nauk (1988) i profesorem (1989).

- był zastępcą członka KC, bardzo rygorystycznie realizował rozkazy walki klasowej, oddawał usługi członkom Politbiura i był przekonany komunistą.

- do partii wstąpił w 1978, przed wyjazdem do Francji,

- należał do kręgu władzy,

- podobnie jak Ramiz Alija pochodził z północy i w 1990 należał do jego współpracowników.

1991 – przewodniczący Partii Demokratycznej

- w Europie uważany za symbol demokratycznych przemian i gwaranta orientacji prozachodniej

1994- zorganizował referendum w sprawie poszerzenia swych pełnomocnictw, ale propozycja została odrzucona przez naród albański, obawiający się ustanowienia kolejnej dyktatury.

9.04.1992 – 1997 – prezydent Albanii

1997 - ponownie wybrany na prezydenta na 5-letnią kadencję, w wyniku gwałtownych zamieszek został zmuszony do ustąpienia 07.1997

Od 3.09.2005 - premier

### **Eduard Selami**

- komunistyczny rodowód - jego brat był oficerem Sigurimi, ojciec pułkownikiem w wojsku Hodży, także matka była w wojsku.

- po studiach był wykładowcą marksizmu na uniwersytecie w Tiranie (1989-91), skąd odszedł do opozycji i polityki (12.1990); jednak jeszcze wiosną tego roku napisał pracę "naukową" o "myśli estetycznej towarzysza Envera Hodży".

- związany z PDSH, uważany za człowieka, który zerwał z systemem,

- do 1994 wspierał Berishę, potem zdał sobie sprawę, że PDSH przegra wybory jeśli nie wejdzie w koalicję z innymi partiami i że warunkiem sojuszu są ustępstwa w sprawie konstytucji o zaniechanie systemu prezydenckiego.

- kiedy znalazł się w opozycji wobec Berishy, został usunięty ze stanowiska.

### **Gramoz Pashko (ur. 1955, zm. 2006)**

- ojciec był wicepremierem i ministrem bezpieczeństwa Hodży, matka wiceministrem
- sam nigdy nie był członkiem partii komunistycznej
- 1990 – współzałożyciel Partii Demokratycznej Albanii
- założył Partię Sojuszu Demokratycznego (PAD)

### **Azem Hajdari (ur. 1963 w Tropojë, zm. 1998)**

- student filozofii w Tiranie
- 12.1990 – 02.1991 - przywódca demonstracji studenckich
- 12.1990 – 02.1991 - pierwszy lider Demokratycznej Partii Albanii (przed Berishą)
- bliski współpracownik Berishy (pochodził z tego samego regionu)
- zamordowany przed siedzibą Partii Demokratycznej, co wywołało 2-dniowe zamieszki (demonstranci zajęli parlament, budynki rządowe, TV)

### **Tritan Shehu (ur. 1949)**

- profesor medycyny, pochodzi z rodziny komunistycznej, w liceum był sekretarzem Komsomołu;
- w 1967 szykanował instytucje religijne

### **Aleksandër Meksi (ur. 1939)**

- archeolog
- współzałożyciel PDSH
- 13.04.1992 – 11.03.1997 – premier (najdłużej rządzącego gabinetu), podał się do dymisji podczas kryzysu piramid

### **Pjetër Arbnori (ur. 18.01.1935 w Durrës, zm. 8.07.2006 w Neapolu)**

- z rodziny katolickiej, syn oficera żandarmerii albańskiej
- po ukończeniu szkoły średniej był nauczycielem w wiejskiej szkółce, ale został powołany do wojska i z powodu "złego pochodzenia" nie mógł już wrócić do pracy w szkole; później był robotnikiem rolnym w Durrës
- używając sfalszowanych dokumentów na nazwisko Filip Thoma dostał się na studia na Uniwersytecie Tirańskim
- 1961 - aresztowany przez Sigurimi podczas próby stworzenia (nielegalnej) organizacji socjaldemokratycznej, skazany na karę śmierci, ale egzekucję wstrzymano i zamieniono ją na 25 lat więzienia; wyszedł na wolność w 1989, po odsiedzeniu 28 lat
- 1991 - wstąpił do Demokratycznej Partii Albanii i współtworzył struktury tej partii w Szkodrze
- 1992 - został przewodniczącym parlamentu albańskiego.
- 1993 - oskarżony o współpracę z Sigurimi, ale zarzuty nie znalazły potwierdzenia w dokumentach.

08.1997 - jego 3-tygodniowy protest głodowy doprowadził do uchwalenia tzw. poprawki Arbnoriego, gwarantującej opozycji dostęp do mediów publicznych.

- zmarł na chorobę wieńcową

### **Bamir Topi (ur.24 kwietnia 1957 w Tiranie)**

Ukończył Wydział Weterynarii na Uniwersytecie Rolniczym w Tiranie

1987-1990- studia podyplomowe we Włoszech

1984-1995- pracownik naukowy w Instytucie Weterynaryjnych Badań Naukowych

1990-1995 był dyrektorem Instytutu Bezpieczeństwa Żywności

1996- Topi został po raz pierwszy wybrany do Zgromadzenia Republiki Albanii, a następnie jeszcze dwukrotnie uzyskiwał reelekcję. Przez dwie kadencje pełnił funkcję przewodniczącego klubu parlamentarnego rządzącej Demokratycznej Partii Albanii. Został również wybranym wiceprzewodniczącym partii.

1996-1997- stanowisko ministra rolnictwa

8 marca 2007- wyraził zamiar wzięcia udziału w wyborach prezydenckich w lipcu 2007 z ramienia Partii Demokratycznej.

20 lipca 2007- dopiero w czwartej rundzie uzyskał 85 głosów

24 lipca 2007- oficjalnie objął urząd prezydenta.

Jest aktywnym rzecznikiem niepodległości Kosowa na arenie międzynarodowej.

styczeń 2009 - udał się z wizytą do Kosowa, gdzie uzyskał tytuł honorowego obywatela Prisztiny oraz tytuł *doctora honoris causa* Uniwersytetu w Prisztinie.

### **Nowa Partia Demokratyczna (Partia Demokratike e Re) – PDR**

- założona w 2000 przez Genca Pollo (wcześniej w PDSh)

- centroprawicowa, konserwatywna

- w Sojuszu Wolności, Sprawiedliwości i Dobrobytu (ALDM)

2005 – 4 mandaty

- obserwator Europejskiej Partii Ludowej (EPP)

### **Genç Pollo (ur. 1963 w Tiranie)**

- jeden z założycieli Partii Demokratycznej

2001 – przewodniczący Nowej Partii Demokratycznej (PDR)

2005 – Minister Edukacji i Nauki  
08.2008 - wicepremier

### **Partia Prawicy Demokratycznej - Partia e Djathe Demokratike (PDD)**

- przewodniczący: Petrit Kalakulla (minister rolnictwa od 4.04 – 06.1992)
- wiceprzewodniczący: Nikoli Nikolla, sekretarz: Arianit Kokobobo.
- grupa Kallakuli (Enver Koloski, Rushi) była prawym skrzydłem PD (podczas gdy lewe tworzyli Berisha, Pashko, Selami, Dosti, Ali Spahia, Genc Luri, Mirhei Desha).
- antykomunistyczna (nie przyjmuje dawnych komunistów, w przeszłości jedynym wyjątkiem był Baleta), ale i nacjonalistyczna w najgorszym sensie.
- zarejestrowana w 06.1994 przez Sąd Najwyższy (po odmowie ministerstwa).

W 1995 chcieli:

- referendum nad formą rządów
- procesów o ludobójstwo przeciwko członkom Politbiura,
- zweryfikowania operacji finansowych w okresie przejściowym,
- oczyszczenia aparatu państwowego z komunistów,
- zwrotu mienia wg stanu z 1939,
- legalizacji prywatnych banków,
- żeby państwo zatrzymało przemysł energetyczny, lasy, kolej, większość kopalni - resztę należy sprywatyzować.

### **Partia Sojuszu Demokratycznego (Partia Aleanca Demokratike) – PAD**

- centrowa, liberalna

1992 – założona przez Neritana Ceka i innych byłych członków PDSH –przeciw autokratyzmowi Sali Berishy

1997 – członek rządu socjalistów

2001 – 3 mandaty (2,4% głosów) – dalej w rządzie

2005 – 3 mandaty, członek ELDR

### **Neritan Ceka (ur. 1941 w Tiranie)**

- archeolog

1985 – 1990 – szef departamentu w Instytucie Archeologicznym  
1990-1993 – dyrektor Instytutu Archeologicznego  
1991 – wiceprzewodniczący Partii Demokratycznej  
1992 – przewodniczący PAD  
1997 – 1998 – MSW

**Arben Imami (ur. 1958)**

- jeden z założycieli PDSH w 1991 r.  
2000 – 2002 – przewodniczący PAD  
2000 – 2001 – Minister Sprawiedliwości  
2001 – 2002 – Minister Samorządu Lokalnego i Decentralizacji

**Preç Zogaj (ur. 1957 w Lezhë)**

- studiował literaturę i filologię albańską na Uniwersytecie w Tiranie  
- dziennikarz, pisarz, poeta  
- TW Sigurimi, ujawniony w czasie przedwyborczej lustracji w 1996 r. (ale też sam się przyznał)  
- współtworzył PDSH  
- 1991-1992 – minister kultury  
- współzałożyciel PAD

**Partia Zjednoczenie na rzecz Praw Człowieka (Partia Bashkimi për të Drejtat e Njeriut, gr. Κόμμα Ένωσης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων) – PBDN**

- centrowa, dość liberalna  
1992 – kontynuacja Unii Demokratycznej Mniejszości Greckiej „Omonoia” po zakazaniu działalności partiom narodowym  
1997 – członek koalicji z Socjalistami  
2001 – 3 mandaty (2,6% głosów)  
2005 – 2 mandaty (4,1% głosów)  
- lider – Vangjel Dule  
- reprezentowana w Radzie Europy w Partii Europejskich Liberalów, Demokratów i Reformatorów (European Liberal Democrat and Reform Party)

**Vangjel Dule** - lider PBDN

**Vasilis Bolanos**

- mer Himary
- członek Partii Zjednoczenie na rzecz Praw Człowieka

**Vasil Melo**

- pierwszy przewodniczący PBDN

**Socjaldemokratyczna Partia Albanii (Partia Socialdemokrate e Shqipërisë) – PSdSh**

23.04.1991 – założona przez dawnych członków partii komunistycznej

2001 – 4 mandatów (3,6% głosów)

2005 – 7 mandatów

- lider Skënder Gjinushi (MEN 1987-1991, później marszałek parlamentu)

**Skënder Gjinushi (ur. 1949 w Vlorë)**

- studiował nauki przyrodnicze w Tiranie, doktorat w Paryżu dzięki temu, że ojciec był generałem Hoxhy
- lata 80. – poseł Frontu Demokratycznego
- wiedział na czas, że komunizm się zawali, i odegrał rolę socjaldemokraty, ale na początku ruchu był przeciwko studentom, którzy żądali przemianowania Uniwersytetu Envera Hodży
- 1987 – 1990 – Minister Nauki
- 1991 – przewodniczący PSDSh
- 1997 – 2001 – marszałek parlamentu
- 07.2002 - 09.2005 – wicepremier i Minister Pracy i Polityki Społecznej

**Paskal Milo**

- 1997 – 2001 – Minister Spraw Zagranicznych
- 2003 – odszedł z PSdSh i utworzył własną Partię Demokracji Socjalnej Albanii (PDSSh)

**Haxhi Aliko** – zastępca przewodniczącego PSDSh

### **Unia Liberalno- Demokratyczna (Bashkimi Liberal Demokrat) – BLD**

- lider – arian Starova
- początkowo frakcja SDPA – rozłam spowodowany był odejściem SDPA z koalicji rządowej z Partią Demokratyczną (PD) i chęcią zatrzymania stanowisk przez jej niektórych członków
- pierwsza nazwa – Unia Socjal Demokratyczna
- 2001 – członek Unii Zwycięstwa, która zdobyła 46 miejsc w parlamencie (37,1% głosów)
- sama partia nie przekracza 1% poparcia w wyborach
- 2005 – członek Sojuszu Wolności, Sprawiedliwości i Dobrobytu (ALDM)

**Arian Starova** – przewodniczący stowarzyszenia euroatlantyckiego.

### **Partia Demokracji Socjalnej Albanii (Partia Demokracia Sociale e Shqiperise) – PDSSH**

Powstała w 2003 r.

2005 – 2 mandaty

Lider – Paskal Milo

### **Socjalistyczny Ruch Integracji (Lëvizja Socialiste për Integrim) – LSI**

- socjaldemokratyczna

2005 – 5 mandatów

### **Ilir Meta (ur. 1969 w Skrapar)**

- ekonomista

1990 – ruch studencki

1993 – 1996 – podsekretarz partii

1997 – 1998 – szef partii w Tiranie

10.1998 – 10.1999 – wicepremier

1999 – 2002 – premier

07.2002 – 07.2003 – wicepremier, MSZ

- prezes zarządu Instytutu na rzecz Pokoju, Rozwoju i Integracji i członek Międzynarodowej Komisji ds. Bałkanów

### **Socjalistyczna Partia Albanii (Partia Socialiste e Shqipërisë) – PSSh**

- centrolewicowa, socjaldemokratyczna
- organ – Głos Ludu (Zëri i Popullit)
- 1997 – doszła do władzy
- 2001 – 73 mandaty – stworzyła rząd
- 2005 – 43 mandaty – główna partia opozycyjna
- spadkobierca Albańskiej Partii Pracy (Partia e Punës së Shqipërisë, PPSH), kiedyś Komunistycznej Partii Albanii
- 1991 – 2005 - pierwszy prezes - Fatos Nano
- 2005 – Edi Rama

### **Edi Rama (ur. 1964)**

- malarz, koszykarz
- 1990 – 1992 - aktywny na początku transformacji
- 1992 – współautor (z Adrianem Klosi) antykomunistycznej książki „Reflectione” potępiającej reżim Hoxhy
- 1996 – 1997 – założyciel Ruchu na rzecz Demokracji
- krytykował Berishtë – wówczas prezydenta
- 1997 - pobity przez agenta służby bezpieczeństwa, wyemigrował do Paryża, wrócił w 1998
- 1998 – 2000 – Minister ds. Kultury, Młodzieży i Sportu
- 2000 – jego dom ostrzelano z brni palnej
- 10.2003 – wstąpił do PSSh
- 2004, 2007 – ponownie wybrany na mera Tirany
- 9.10.2005 – został przewodniczącym PSSh
- pisywał analizy do zagranicznej prasy
- wielokrotnie oskarżany o korupcję, nazywany „Pan 10%”
- 15.09.2013 - premier

### **Fatos Nano (ur. 1952 w Tiranie)**

- doktor ekonomii



1991 – 1993 - premier  
- lider nowo utworzonej PSSh  
1993 – 1997 - skazany (na 12 lat) za malwersacje finansowe i fałszowanie dokumentów  
1997 – 1998 - premier  
1998 – oskarżony przez Berishę o zalecenie 2 zabójstw politycznych (Azem Hajdari, Ahmed Krasniqi – szef sztabu Wyzwoleńczej Armii Kosowa), zarzutów nie udowodniono  
25.07.2002 – 3.07.2005 – ponownie premier  
1.09.2005 – rezygnacja ze stanowiska przewodniczącego PSSh  
2007 – kandydat na prezydenta  
09.2007 – założył Ruch Solidarność

**Pandeli Majko (ur. 1967 w Tiranie)**

- inżynier mechanik, prawnik  
1992 – 1995 – przewodniczący FRESH  
09.1998 – 10.1999 – premier  
02 – 07.2002 – premier  
07.2002 – 09.2005 – Minister Obrony

**Gramoz Ruci (ur. 1951)**

– sekretarz generalny PSSh (zrezygnował z tej funkcji w 1996 r.), odpowiedzialny za masakrę w Szkodrze w 1991 r., podpisał regionalną listę osób przeznaczonych do rostrzelania.

**Ilir Meta (ur. 1969 w Skrapar w południowej Albanii)**

– był jednocześnie wiceprzewodniczącym w młodzieżowce Partii Socjalistycznej;  
10.1999 – 02.2002 – premier rządu (następca Pandeli Majko)  
2003 – MSZ i wicepremier  
2004 – odszedł z PSSh i założył własną partię - Socjalistyczny Ruch Integracji (Lëvizja Socialiste për Integri – LSI)

**Partia Chrześcijańsko Demokratyczna Albanii – PDK**

- mała, centroprawicowa, chrześcijańsko-demokratyczna  
1996 – 0 mandatów (1,3% głosów)

1997 – 1 (1%)  
2001 – 0 (1%)  
2005 – 2 (3,4%)  
2006 – Nard Ndoka na przewodniczącego  
8.11.2007 – rozłam: Nikolle Lesi – Albański Ruch Chrześcijańsko Demokratyczny

### **Nard Ndoka**

03.2007 – 08.2008 – Minister Zdrowia  
- początek lat 90. – Partia Demokratyczna  
- wielokrotnie oskarżany o korupcję

### **Zef Bushati (ur. 1953)**

- aktor  
1991 – 1993 – wiceprzewodniczący Partii Republikańskiej  
1993 – 2002 – przewodniczący Partii Chrześcijańsko-Demokratycznej  
2002- 2006 – ambasador Albanii w Watykanie  
2007 – wiceminister ds. Integracji

### **Agrarna Partia Ekologiczna (Partia Agrare Ambientaliste) – PAA**

- reformistyczna, wolnorynkowa  
1991 – powstanie (do 2003 Albańska Partia Agrarna - Partia Agrare e Shqipërisë)  
- lider – Lufter Xhuveli  
1997 – 1 mandat (0,65% głosów)  
1998 – Xhuveli został Ministrem Rolnictwa  
2001 – 3 mandaty (2,6%)  
2002 – Xhuveli został Ministrem Środowiska w rządzie Majko  
2003 – Xhuveli podał się do dymisji na wniosek premiera Fatos Nano  
2005 – 4 mandaty (6,5%)

### **Lufter Xhuveli**

1998 - minister rolnictwa

2002 - minister środowiska w gabinecie Pandeli Majko

### **Ruch Solidarności**

19.09.2007 - założona przez byłego premiera, Fatos Nano (PSSH), który chciał w ten sposób odbudować Partię Socjalistyczną

### **Narodowe Stowarzyszenie Byłych Więźniów Politycznych - Shoqata Kombetare te ish të Përndjekurve Politike**

- walka o prawa byłych więźniów politycznych, m.in. zwrot skonfiskowanego przez reżim komunistyczny mienia
- Kurt Kola, Afrim Haçi, Adem Allçi

### **Kurt Kola (ur. 1947)**

- od dzieciństwa, przez 45 lat przebywał albo w komunistycznych obozach pracy, albo w więzieniach politycznych, ponieważ jego ojciec w czasie drugiej wojny światowej walczył przeciwko komunistom
- założyciel Forum dla Demokracji (Forumi për Demokraci)

### **Partia Sprawiedliwości i Integracji - (Partia për Drejtësi dhe Integrim, PDI)**

w **2005** powstała, skupiając w swoich szeregach środowisko Albańczyków, pochodzących z Czamerii, a także identyfikujących się z problemem albańskich Czamów.

**Cel polityczny:** podtrzymywanie roszczeń wobec państwa greckiego, od którego Czamowie domagają się odszkodowania za znacjonalizowany majątek. W realizacji tych planów partia współpracuje z najliczniejszą organizacją reprezentującą Czamów - Patriotycznym Stowarzyszeniem Czamerii ( Shoqata Patriotike Çamëria)

Aktualnie przewodniczącym partii jest **Tahir Muhedini**. Logo partii stanowi ośmiolistna gałązka oliwna na białym tle.

**2009** partia wystartowała w ramach koalicji **Sojusz dla Zmiany (Aleanca për Ndryshim)**, skupionym wokół Demokratycznej Partii Albanii. Swoich kandydatów wystawiła w 11 okręgach wyborczych, zdobywając jeden mandat (**Dashamir Tahiri**).

### **G99**

Partia założona w **2008 roku** przez aktywistów **Ruchu Mjaft** – Dość (największa pozapaństwowa organizacja w Albanii). Staje się **coraz bardziej popularna**, bo 50% populacji Albanii stanowią młodzi. Ma orientację lewicową, popiera wolny rynek, ale nie odmawia kontroli państwa w niektórych sektorach, występuj przeciwko wszystkim ideom konserwatywnym

### **“bezpartyjni”**

**Bashkim Gazidede (ur. 1952 w Peshkopi, pn-wsch. Albania, zm. 2008 w Tiranie)**

1984 – 1992 – wykładowca matematyki na Uniwersytecie w Tiranie

1991 – związał się ze Stowarzyszeniem Intelktualistów Muzułańskich

1991, 1992 – startował w wyborach z listy Partii Demokratycznej (w 1992 skutecznie)

1992 – 1997 – w okresie rządów Sali Berishy kierował Narodową Służbą Wywiadowczą (spadkobierczyni Sigurimi)

- nie miał wcześniejszych doświadczeń w kierowaniu służbami specjalnymi, w jednym z pierwszych wywiadów zapowiadał usunięcie 60 proc. kadr, wywodzących się z dawnych komunistycznych służb specjalnych

- 06.1996 – oskarżony o zatrzymywanie i torturowanie działaczy opozycji, protestujących przeciwko rządowi Partii Demokratycznej

Wiosna 1997 – kierował nieudaną operacją mającą na celu przywrócenie porządku publicznego; w parlamencie oskarżył władze Grecji, CIA oraz amerykańską ambasadę w Tiranie o eskalację powstania zbrojnego na południu kraju

06.1997 – po zwycięstwie Partii Socjalistycznej w wyborach parlamentarnych wyjechał z kraju

08.1998 – oskarżony o zbrodnię ludobójstwa w 1997, nadużycie władzy i porzucenie obowiązków służbowych w obliczu zagrożenia

07.2003 – śledztwo umorzono

2005 – powrócił do Albanii i podjął pracę urzędnika

### **Skład rządu 2013-**

Premier - **Edi Rama**

Ministerstwo Spraw Zagranicznych - **Ditmir Bushati**

Ministerstwo Integracji Europejskiej - **Klajda Gjoshaj**

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych - **Saimir Tahiri**

Ministerstwo Obrony - **Mimi Kodheli**

Ministerstwo Finansów - **Shkëlqim Cani**

Ministerstwo Sprawiedliwości -

Ministerstwo Prac Publicznych i Transportu - **Edmond Haxhinasto**

Ministerstwo Edukacji - **Lindita Nikolla**  
Ministerstwo Rolnictwa - **Edmond Panariti**  
Ministerstwo Gospodarki, Handlu i Energii - **Nasip Naço**  
Minister Innowacji i Technologii Komunikacyjnych - **Genc Pollo**  
Ministerstwo Zdrowia - **Ilir Beqaj**  
Ministerstwo Pracy, Spraw Socjalnych i Równych Szans - **Erion Veliaj**  
Ministerstwo Ochrony Środowiska – **Lefter Koka**  
Ministerstwo Sportu i Turystyki - **Visar Zhiti**

## **Skład rządu 2009-2012**

### **Premier**

Sali Berisha

### **Ministerstwo Spraw Zagranicznych**

Edmond Haxhinasto (ur. 1966 w Tiranie), studiował w Tiranie, Brdzie i na Princeton. Początkowo pracował w sektorze prywatnym. Od 1997 roku w administracji państwowej. Szefował m.in. komórce zajmującej się opieką nad uchodźcami z Kosowa. Od 2004 roku związany z LSI. Po wyborach 2009 został ministrem Prac Publicznych i Transportu. Od 2010 roku szef MSZ, a od 2011 – wicepremier.

### **Ministerstwo Integracji Europejskiej**

Majlinda Bregu (ur. 1974), absolwentka uniwersytetów w Tiranie, Monterealu, Oslo i Urbino (doktorat). Wcześniej wykładowczyni uniwersytecka, specjalistka od gender studies. Związana z PDSH. Od 2007 roku rzeczniczka rządu.

### **Ministerstwo Spraw Wewnętrznych**

Bujar Nishani (ur. 1966), absolwent uniwersytetów w Tiranie i San Antonio. Od wczesnych lat 90 związany z administracją państwową, głównie ministerstwami obrony i spraw zagranicznych, gdzie zajmował się głównie kwestiami związanymi z NATO. Od 2003 w samorządzie Tirany. We władzach PDSH od 2004 roku.

### **Ministerstwo Obrony**

Arben Imami (ur. 1958, Tirana), absolwent uniwersytetów w Tiranie i Waszyngtonie. W latach 2005-2009 szef gabinetu Saliego Berishy. 2000-2001 minister sprawiedliwości. Związany z PAD.

### **Ministerstwo Finansów**

Ridvan Bode (ur. 1959), absolwent Uniwersytetów w Tiranie i Montpellier. Związany z PDSH, od lat 90 znajdował się w jej kierownictwie. Wcześniej pracował w ministerstwie finansów.

### **Ministerstwo Sprawiedliwości**

Eduard Halimi (ur. 1972), z wykształcenia prawnik, wcześniej pracował jako sędzia. Od 2005 roku wiceminister sprawiedliwości. Związany z PDSH.

#### **Ministerstwo Prac Publicznych i Transportu**

Sokol Olldashi (ur. 1972), pracował jako dziennikarz, m.in. zastępca redaktora naczelnego dziennika “Albania” i redaktor naczelny telewizji ATN. Od 2002 roku związany z PDSH. W latach 2005-2007 szef MSW, od 2007 szef MPPiT

#### **Ministerstwo Edukacji**

Myqerem Tafaj (ur. 1957), z wykształcenia weterynarz, posiada tytuł profesorski. W latach 1996-1997 minister szkolnictwa wyższego

#### **Ministerstwo Rolnictwa**

Genc Ruli (ur. 1958), z wykształcenia ekonomista. Wykładowca uniwersytecki, w latach 1994-1996 szef parlamentarnej komisji finansów. Wiceprzewodniczący Albańskiego Komitetu Olimpijskiego.

#### **Ministerstwo Gospodarki, Handlu i Energii**

Nasip Naco (ur. 1961), związany z LSI. Pracował jako prokurator, zajmował się m.in. walką z przestępczością zorganizowaną.

#### **Minister Innowacji i Technologii Komunikacyjnych**

Genc Pollo (1963), jeden z twórców PDSH, a następnie założyciel PDR. W poprzednim rządzie Berishy minister edukacji.

#### **Ministerstwo Zdrowia**

Petrit Vasili (ur. 1958), utytułowany lekarz, absolwent uniwersytetów w Tiranie i Rzymie. 2001-2003 wiceminister zdrowia.

#### **Ministerstwo Pracy, Spraw Socjalnych i Równych Szans**

Spiro Ksera (ur. 1967), związany z Omonią. Z wykształcenia inżynier, przez kilka lat pracował w zawodzie w prywatnych firmach.

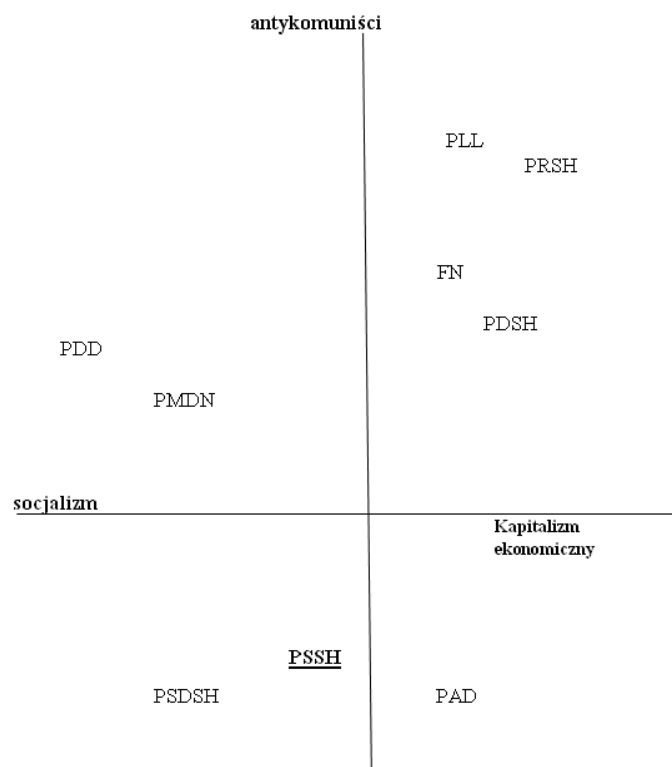
#### **Ministerstwo Ochrony Środowiska**

Fatmir Mediu (1967), PRSh, w latach 2005-2008 minister obrony. Wcześniej poseł

#### **Ministerswo Sportu i Turystyki**

Aldo Bumci (ur. 1974), absolwent stosunków międzynarodowych. Wcześniej analityk w Instytucie Spraw Międzynarodowych. W latach 2005-2007 minister sprawiedliwości. Związany z PDSH.

## Partie – wykres



## ŹRÓDŁA:

Opracowanie Urszuli Moczydłowskiej, Olgi Filar, Mariny Dżumakanowej, Marty Kolczyńskiej, Wolhy Puchouskiej, Macieja Wapińskiego

Strona internetowa Banku Światowego: <http://web.worldbank.org>

Strona Parlamentu Albanii: [http://www.parlament.al/web/Statistics\\_1105\\_2.php](http://www.parlament.al/web/Statistics_1105_2.php)

Strona OBWE: <http://www.osce.org/odihr/elections/albania/66586>

Strona Rady Ministrów Albanii: <http://www.keshilliministrave.al/>

Serwis Balkan Insight: <http://www.balkaninsight.com/en/page/all-balkans-home>

Czekalski T., Hauziński J., Leśny J. „Historia Albanii”, Ossolineum, Wrocław 2009

Loga partii politycznych ze stron ugrupowań lub z serwisu wikipedia.com

<http://www.parlament.al/eng/dokumenti.asp?id=529&kujam=Last%20parliamentary%20elections>

[http://www.e-polityka.pl/a.923.Kronika\\_wyborcza\\_lipiec\\_2005.html](http://www.e-polityka.pl/a.923.Kronika_wyborcza_lipiec_2005.html)

<http://en.wikipedia.org/>

<http://sq.wikipedia.org/>

M. Barański (red.), Systemy polityczne państw Europy Środkowej i Wschodniej, Katowice 2004.